

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 24/2012-41

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. februára 2012 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka v konaní o sťažnosti D. K., K., zastúpeného advokátom JUDr. M. S., P., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cb 19/2010 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo D. K. podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cb 19/2010 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bardejov p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cb 19/2010 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. D. K. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Bardejov p o v i n ý mu zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bardejov j e p o v i n n ý uhradiť D. K. trovy právneho zastúpenia spolu v sume 396,61 € (slovom tristodeväťdesiatšesť eur a šesťdesiatjeden centov) na účet jeho advokáta JUDr. M. S., P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 24/2012-13 z 18. januára 2012 prijal na ďalšie konanie sťažnosť D. K., K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. M. S., P., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bardejov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cb 19/2010.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že 29. novembra 1996 V., a. s. (ďalej len „žalobca“), podala na okresnom súde proti žalovanému (sťažovateľovi) návrh na vydanie platobného rozkazu o zaplatenie sumy 245 308 Sk (pozostávajúcej zo sumy 67 380 Sk z titulu zaplatenia istiny zo zmluvy o pôžičke č. 137 zo 7. novembra 1991 a sumy 177 928 Sk z titulu zaplatenia istiny zo zmluvy o pôžičke č. 150 zo 4. decembra 1991) s príslušenstvom z titulu nevráteného zostatku pôžičky poskytnutej sťažovateľovi. Okresný súd v predmetnej veci vydal 20. decembra 1996 platobný rozkaz sp. zn. 1 Rob 850/96, proti ktorému podal sťažovateľ 23. januára 1997 odpor. Predmetná vec bola následne na okresnom súde

preradená do agendy Cb pod sp. zn. Cb 21/97. V rámci tohto konania okresný súd v roku 1999 uznesením na základe návrhu žalobcu pribral do konania E. K. (manželku sťažovateľa) ako žalovanú v II. rade (ďalej len „žalovaná v II. rade“, alebo spolu so sťažovateľom aj „žalovaní“).

Sťažovateľ 4. novembra 1999 zaplatil žalobcovi sumu 67 380 Sk s príslušenstvom z titulu pôžičky č. 137. Okresný súd následne uznesením z 24. novembra 1999 vylúčil zvyšok nároku žalobcu na samostatné konanie, ktorému v roku 2000 prideliť novú spisovú značku 1 Cb 8/2000. Na základe návrhu žalobcu okresný súd v tomto konaní 24. novembra 1999 rozhodol o vydaní predbežného opatrenia, ktorým žalovaným zakázal nakladať s nehnuteľnosťami vedenými na LV č. 177 pre katastrálne územie K.

V sťažnosti sťažovateľ ďalej podrobne opísal priebeh konania v predmetnej veci po vylúčení veci na samostatné konanie (24. novembra 1999):

„- v roku 2000 žalovaná v 2. rade podala vyjadrenie, v ktorom namietala svoju účasť v súdnom konaní, súd v tomto roku nevykonal žiaden úkon, v roku 2001 nevykonal súd žiaden úkon,

- v roku 2002 súdu bola zaslaná urgencia žalobcu V. a. s. o prejednanie veci, súd v tomto roku nevykonal žiaden úkon,

- v roku 2003 sa uskutočnilo pojednávanie dňa 9. 4. 2003 (odročené na 7. 5. 2003), dňa 7. 5. 2003 (odročené na neurčito), listom zo dňa 29. 12. 2003 súd dotazoval žalobcu V. a. s., či došlo k mimosúdnej dohode,

- v roku 2004 sa uskutočnilo pojednávanie dňa 9. 2. 2004 (odročené na neurčito za účelom rozhodnutia o zmene účastníka konania), dňa 3. 5. 2004 (odročené na neurčito), dňa 21. 10. 2004 (odročené na žiadosť žalobcu), dňa 9. 12. 2004 (odročené pre účasť sudcu na seminári),

- v roku 2005 sa uskutočnilo pojednávanie dňa 17. 1. 2005 (odročené na neurčito), dňa 5. 9. 2005 (odročené na 29. 11. 2005), dňa 29. 11. 2005 (odročené na neurčito)

- v roku 2006 sa uskutočnilo pojednávanie dňa 5. 6. 2006

- v roku 2007 bolo súdu doručené dňa 17. 9. 2007 oznámenie o zmene účastníka konania na strane žalobcu, dňa 10. 10. 2007 bolo uznesením rozhodnuté o zmene účastníka konania

- v roku 2008 sa uskutočnilo pojednávanie dňa 19. 5. 2008 (žalobca požiadal o odročenie faxom 2 hodiny pred pojednávaním – odročené na 7. 7. 2008), dňa 7. 7. 2008 (žalobca sa ospravedlnil faxom – odročené na neurčito), dňa 15. 10. 2008 právny zástupca žalovaného urgoval o nariadenie termínu pojednávania a namietal, že konanie sp. zn. 1 Cb/8/2000 trvá neúmerne dlho, dňa 9. 12. 2008 sa uskutočnilo pojednávanie (odročené na 13. 1. 2009), v roku 2008 žalovaní doručili súdu sťažnosť na zbytočné prieskumy,

- v roku 2009 bolo pojednávanie nariadené na 13. 1. 2009 zrušené pre účasť sudcu na NS SR, pojednávanie dňa 26. 1. 2009 (odročené na neurčito), dňa 12. 3. 2009 bolo uznesením rozhodnuté o zmene účastníka konania, pojednávanie dňa 9. 9. 2009 (odročené na deň 29. 9. 2009)

- dňa 29. 9. 2009 súd rozhodol o časti nárok rozsudkom zo dňa 29. 9. 2009 a to tak, že žalobu voči žalovanej v 2. rade zamietol a vo zvyšku vylúčil vec na samostatné konanie a prideliť veci novú spisovú značku 1Cb/19/2010

- v roku 2010 bolo účastníkom konania doručené uznesenie súdu podľa § 114 O. s. p., uskutočnilo sa pojednávanie dňa 29. 11. 2010 (odročené na neurčito)

- v roku 2011 sa uskutočnilo pojednávanie dňa 15. 2. 2011 (odročené na neurčito) dňa 19. 9. 2011 podal sťažovateľ sťažnosť na zbytočné prieskumy predsedovi Okresného súdu Bardejov, ktorý v odpovedi sp. zn. Spr. 1582/2011 zo dňa 19. 10. 2011 konštatoval, že k zbytočným prieskumom zavineným súdom došlo len v období od 5. 6. 2006 do 10. 10. 2007...“

Sťažovateľ poukázal na skutočnosť, že konanie, ktorého predmetom je žaloba o zaplatenie pôžičky žalobcovi zo zmluvy o pôžičke č. 150, prebieha na okresnom súde od roku 1996 dosiaľ, t. j. trvá už viac ako 15 rokov. Predmetné konanie bolo poznačené zbytočnými prieskumami, keďže okresný súd „v rokoch 2000 a 2001 nevykonal žiadne úkony, pojednával za celé obdobie len cca 13-krát, pričom väčšinou išlo len o odročenie pojednávania bez prejednávania veci, alebo procesné rozhodnutia“.

Podľa sťažovateľa mal okresný súd predmetnú vec právoplatne rozhodnúť už v roku 1999, pretože už vtedy v konaní vzniesol námietku premlčania.

Sťažovateľ poukazuje na to, že okresný súd „*vyllúčením tejto veci na samostatné konanie obchádza zákon a snaží sa vytvoriť situáciu, že súdne konanie netrvá viac ako 15 rokov, ale že ide o nové súdne konanie pod novou spisovou značkou sp. zn. 1 Cb/8/2000, resp. v súčasnosti pod novou spisovou značkou sp. zn. 1Cb/19/2010*“.

Žalovaná v II. rade podala sťažnosť na prieťahy v predmetnom konaní podaním z 12. marca 2009 adresovaným predsedovi okresného súdu, na ktorý odpovedal podaním sp. zn. Spr. 1568/2009 zo 7. mája 2009.

Sťažovateľ sa na prieťahy v konaní sťažoval sťažnosťou z 19. septembra 2011 adresovanou predsedovi okresného súdu, ktorý na ňu odpovedal listom sp. zn. Spr. 1582/2011 z 19. októbra 2011.

V predmetnej veci podľa sťažovateľa nejde o vec právne alebo skutkovo zložitú. Sťažovateľ svojím správaním taktiež k predĺženiu uvedeného konania neprispel. Prieťahy v predmetnom konaní boli spôsobené dlhodobou nečinnosťou okresného súdu, ako aj postupom, ktorý charakterizovali „*také nedostatky, ktoré viedli k prieťahom v súdnom konaní*“.

V dôsledku porušenia v sťažnosti označených práv sťažovateľ utrpel najmä psychickú ujmu, pretože uvedené dlhotrvajúce konanie vyvoláva u neho stav právnej neistoty, ktorý jemu i jeho rodine sťažuje bežný rodinný i pracovný život. Predbežným opatrením okresného súdu mu navyše bolo zakázané disponovať dlhodobo s jeho nehnuteľným majetkom (rekreačnou chatou). S ohľadom na uvedené sťažovateľ uviedol, že utrpel najmä nemajetkovú ujmu, ktorej náhrady v peniazoch sa domáha v súlade s judikatúrou ústavného súdu.

Sťažovateľ v sťažnosti ústavnému súdu navrhol, aby vydal nálezh, v ktorom vysloví, že jeho základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cb 19/2010 porušené, prikáže okresnému súdu v predmetnej veci konať, prizná mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 30 000 €, ako aj trovy právneho zastúpenia v sume 261,82 €.

Na základe výzvy ústavného súdu sa v predmetnej veci vyjadril predseda okresného súdu podaním sp. zn. Spr. 259/2012 z 3. februára 2012, v ktorom okrem iného uviedol: «Aj keď z výrokovej časti sťažnosti sťažovateľa (bod 1 navrhovaného Nálezu) nie je zrejmé, v ktorom konkrétnom konaní Okresného súdu Bardejov malo dôjsť k porušeniu práva sťažovateľa zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, vychádzajúc z obsahu sťažnosti je treba mať zato, že sťažnosť sťažovateľa smeruje voči konaniu Okresného súdu Bardejov vedeného pod sp. zn. 1 Cb 19/2010 (predtým 1Cb 8/2000 a Cb 21/1997). V označenom konaní sťažovateľ vystupuje ako žalovaný a teda sám sa nedomáha súdneho rozhodnutia návrhom na začatie konania. Napriek tomu ani účastníkovi konania pred všeobecným súdom v postavení žalovaného v zásade nemožno uprieť právo domáhať sa ochrany pred ústavným súdom, lebo objektívne aj účastník konania v postavení žalovaného môže pociťovať stav právnej neistoty a očakávať bezprieťahové konanie a meritórne rozhodnutie súdu o návrhu, ktorým iný účastník konania sa domáha nároku voči nemu. V konkrétnom prípade však toto právo sťažovateľovi priznať nemožno. Sťažovateľ totiž nárok žalobcu v rozsahu ako bol uplatnený žalobou pôvodného žalobcu V. a. s., B. nepoprel a uznával tento nárok čo do dôvodov i výšky, o čom svedčí odpor sťažovateľa proti platobnému rozkazu (č. l. 31-33 spisu Okresného súdu Bardejov sp. zn. Cb 21/97), z obsahu ktorého je zrejmé, že sťažovateľ ako žalovaný síce proti platobnému rozkazu Okresného súdu Bardejov zo dňa 20. 12. 1996, č. k. 1 Rob 850/96-29 odpor podal, avšak žalobcom uplatnený nárok nepoprel. Rovnaký postoj žalovaný prezentoval počas celého doterajšieho konania, keď napríklad na pojednávaní dňa 7. 5. 2003 pri svojom výsluchu ako účastník konania výslovne prehlásil „Nespochybnujem nárok žalobcu čo do základu ani čo do výšky ...“ a „Chcel som teda svojou výpoveďou uviesť to, že nárok žalobcu tak, ako sa voči mne a žalovanej v 2. rade uznávam čo do

dôvodov aj čo do výšky. Mám zato, že na strane sťažovateľa nie je daný dôvod na poskytnutie ochrany vyslovením porušenia jeho práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru, lebo vzhľadom na jeho uznávací prejav vo vzťahu k nároku tvoriacemu predmet konania pred Okresným súdom Bardejov nemožno mu priznať stav právnej neistoty ako materiálneho základu a zmyslu ochrany prostredníctvom sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Vzhľadom na uvedené mám zato, že aj keď v konaní Okresného súdu Bardejov, ktorého účastníkom je sťažovateľ, došlo k prietahom, sťažovateľovi právo na ochranu pred Ústavným súdom Slovenskej republiky nemožno priznať. Pre priznanie takejto ochrany totiž nestačí iba samotné zistenie prietahov v konaní bez objektívneho zistenia stavu právnej neistoty osoby, ktorá sa ochrany pred ústavným súdom domáha, t. j. bez zistenia, že ochrana práv a právom chránené záujmy si takúto ochranu aj objektívne vyžaduje.

V prípade, ak by ústavný súd napriek uvedenému konštatoval porušenie práva sťažovateľa zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru, mám zato, že konštatované skutočnosti a závery vylučujú priznanie sťažovateľom uplatneného nároku na primerané finančné zadostučinenie. Pre ochranu práv sťažovateľa, v takomto prípade postačí samotné vyslovenie ich porušenia, bez potreby finančného zadostučinenia.

Navrhujem preto, aby ústavný súd sťažnosť sťažovateľa ako zrejme neopodstatnenú zamietol a účastníkom konania náhradu trov konania nepriznal.»

Právny zástupca sťažovateľa reagoval na vyjadrenie predsedu okresného súdu svojím podaním z 24. februára 2011, v ktorom okrem iného uviedol: „Neobstojí preto tvrdenie predsedu OS Bardejov, že sťažovateľovi nemožno priznať nárok na súdnu ochranu pred Ústavným súdom SR, nakoľko v konaní pred Okresným súdom Bardejov je v procesnom postavení žalovaného a sám sa nedomáha súdneho rozhodnutia návrhom na začatie súdneho konania.

Neobstojí ani tvrdenie predsedu OS Bardejov, že sťažovateľovi nemožno priznať nárok na súdnu ochranu pred Ústavným súdom SR, nakoľko nárok uplatnený žalobou nepoprel a uznával ho čo do dôvodu a výšky, čo je zrejme z odporu proti platobnému rozkazu, z vyjadrenia sťažovateľa na pojednávaní pred OS Bardejov dňa 7. 5. 2003. Uvedené vyjadrenie sťažovateľa v odpore a na pojednávaní svedčí o tom, že sa nejedná

o právne zložitú vec, nakoľko sťažovateľ uznal záväzok čo do dôvodu a výšky. Na druhej strane opomenul predseda OS Bardejov uviesť, že sťažovateľ dlh z jednej pôžičky voči V. a. s. splatil v celom rozsahu a dlh z druhej pôžičky voči V. a. s. považuje za premlčaný, preto v súdnom konaní vzniesol námietku premlčania, s ktorou sa súd do dnešného dňa nevysporiadal. V súdnom konaní pred všeobecným súdom teda OS Bardejov má posúdiť len to, či je nárok uznávaný sťažovateľom premlčaný alebo nie a vo veci rozhodnúť. Na rozhodnutie o námietke premlčania nie je potrebné vo veci konať 16 rokov.

Sťažovateľ v tejto súvislosti poukazuje na nález sp. zn. III. ÚS 9/2000 z 28. 6. 2000, v zmysle ktorého žiadna zložitost' veci nemôže ospravedlniť 17-ročnú dĺžku konania...

Neobstojí preto tvrdenie predsedu OS Bardejov, že sťažovateľovi nemožno priznať nárok na súdnu ochranu pred Ústavným súdom SR, nakoľko v konaní pred Okresným súdom Bardejov je v procesnom postavení žalovaného a sám sa nedomáha súdneho rozhodnutia návrhom na začatie súdneho konania.

Neobstojí ani tvrdenie predsedu OS Bardejov, že sťažovateľovi nemožno priznať nárok na súdnu ochranu pred Ústavným súdom SR, nakoľko nárok uplatnený žalobou nepoprel a uznával ho čo do dôvodu a výšky, čo je zrejmé z odporu proti platobnému rozkazu, z vyjadrenia sťažovateľa na pojednávaní pred OS Bardejov dňa 7. 5. 2003. Uvedené vyjadrenie sťažovateľa v odpore a na pojednávaní svedčí o tom, že sa nejedná o právne zložitú vec, nakoľko sťažovateľ uznal záväzok čo do dôvodu a výšky. Na druhej strane opomenul predseda OS Bardejov uviesť, že sťažovateľ dlh z jednej pôžičky voči V. a.s. splatil v celom rozsahu a dlh z druhej pôžičky voči V. a. s. považuje za premlčaný, preto v súdnom konaní vzniesol námietku premlčania, s ktorou sa súd do dnešného dňa nevysporiadal. V súdnom konaní pred všeobecným súdom teda OS Bardejov má posúdiť len to, či je nárok uznávaný sťažovateľom premlčaný alebo nie a vo veci rozhodnúť. Na rozhodnutie o námietke premlčania nie je potrebné vo veci konať 16 rokov.

Sťažovateľ v tejto súvislosti poukazuje na nález sp. zn. III. ÚS 9/2000 z 28. 6. 2000, v zmysle ktorého žiadna zložitost' veci nemôže ospravedlniť 17-ročnú dĺžku konania.

Sťažovateľ má za to, že aj v prípade úspešnosti v súdnom konaní bude veľmi náročné po viac ako 16 rokoch súdneho konania dosiahnutie nápravy inak ako náhradou nemajetkovej ujmy v peniazoch, resp. priznaním primeraného finančného zadosťučinenia.

Dĺžkou súdneho konania došlo do výrazného zásahu do rodinného života sťažovateľa, súkromia a v konečnom dôsledku aj fyzického a psychického zdravia sťažovateľa.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vo veci sťažnosti sťažovateľa upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti, len na základe písomne podaných stanovísk účastníkov a obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu.

Sťažnosť v tejto veci pôvodne prijal na ďalšie konanie uznesením z 18. januára 2012 I. senát ústavného súdu v zložení Peter Brňák (predseda senátu), Mariana Mochnáčová a Milan Ľalík (sudcovia). V zmysle rozvrhu práce ústavného súdu na rok 2012 účinného od 29. februára 2012 I. senát ústavného súdu tvoria sudcovia Marianna Mochnáčová (predsedníčka senátu), Peter Brňák a Milan Ľalík (sudcovia). Z uvedeného dôvodu vec prerokoval a vo veci samej rozhodol I. senát ústavného súdu v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva

na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cb 19/2010.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ sa týka čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1

dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Predmetom posudzovaného konania je žaloba o plnenie z titulu nevráteného zostatku pôžičky poskytnutej sťažovateľovi žalobcom. Z obsahu súdneho spisu, z vyjadrení sťažovateľa, okresného súdu ani z nimi predložených na vec sa vzťahujúcich listín ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť svedčiacu o osobitnej skutkovej alebo právnej zložitosti veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria – správanie sťažovateľa v posudzovanom konaní – ústavný súd zistil, že k predĺženiu predmetného konania prispel podstatnou mierou sám sťažovateľ. O uvedenej skutočnosti svedčí fakt, že pojednávania nariadené na 12. marec 1998, 6. máj 1998, 26. jún 1998, 18. september 1998, 23. november 1998 a 9. február 1999 boli okresným súdom odročené, pretože sa mu nepodarilo doručiť sťažovateľovi predvolanie (okresný súd pritom zásielky doručoval nielen prostredníctvom pošty, ale aj prostredníctvom Mestskej polície B. či Obvodného oddelenia Policajného zboru B.).

Hoci sťažovateľ následne 1. decembra 1998 požiadal o doručovanie písomností na adresu jeho trvalého pobytu K. a v zimnom období na jeho adresu v B., ani na týchto adresách zásielky okresného súdu nepreberal, resp. sa na nich nezdržieval (pozri vyjadrenie Obecného úradu K. z 11. septembra 1998 či správu Obvodného oddelenia Policajného zboru B. doručení okresnému súdu 20. septembra 1999). Sťažovateľ sám v konaní požiadal o odročenie ďalšieho pojednávania nariadeného na 15. november 1999.

Na okresnom súde sa 24. novembra 1999 uskutočnil informatívny výsluch sťažovateľa, na ktorom ho zákonná sudkyňa vyzvala, aby si ustanovil zástupcu pre doručovanie písomností. Sťažovateľ si napriek tomu ani po tomto upozornení okresného súdu zástupcu pre doručovanie nezvolil a zásielky okresného súdu i naďalej nepreberal.

Keďže sa okresnému súdu v predmetnom konaní i naďalej nedarilo doručiť sťažovateľovi písomnosti (procesné rozhodnutia, rozhodnutia o ním podaných opravných prostriedkoch vrátane predvolaní na jednotlivé pojednávania), v rámci tohto konania došlo k zmareniu ďalších ním nariadených pojednávaní, ktoré sa mali uskutočniť 9. apríla 2003, 9. februára 2004, 3. mája 2004, 21. októbra 2004 a 17. januára 2005 (sťažovateľ sa na pojednávanie v tento deň síce dostavil, avšak žalobca svoju neúčast' na ňom ospravedlnil práve nevykázaním doručenia predvolania u žalovaných), 5. septembra 2005, 29. novembra 2005, 19. mája 2008, 7. júla 2008, 9. decembra 2008 (sťažovateľ sa na pojednávanie síce dostavil, avšak žalobca svoju neúčast' na ňom ospravedlnil práve nevykázaním doručenia predvolania u neho), 31. augusta 2009 a taktiež 29. novembra 2009.

Sťažovateľ v predmetnom konaní využíval svoje procesné práva, avšak rozhodovanie o jeho návrhoch či opravných prostriedkoch nemožno započítať na ťarchu okresného súdu. Rozhodovanie o sťažovateľom podanom odvolaní proti uzneseniu z 5. marca 1999 trvalo v období od 29. apríla 1999 až do 2. augusta 1999, keď bol spis v predmetnej veci z Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) vrátený späť na okresný súd. Sťažovateľ v predmetnom konaní vzniesol dvakrát námietku zaujatosti proti zákonnej sudkyňi. O prvej z nich okresný súd rozhodoval v období od 5. júna 2006 do 8. augusta 2006. V poradí druhú námietku zaujatosti proti zákonnej sudkyňi vzniesol sťažovateľ 28. septembra 2011, t. j. tesne pred podaním sťažnosti ústavnému súdu 21. decembra 2011, a v čase, keď z obsahu spisu bolo zrejmé, že okresný súd zabezpečil pravdepodobne všetky podklady potrebné na prijatie rozhodnutia vo veci samej. Krajský súd o nej rozhodol uznesením z 13. decembra 2011, ktorým zákonnú sudkyňu nevytlúčil z rozhodovania predmetnej veci a spis bol okresnému súdu doručený následne 20. decembra 2011. Sťažovateľ podal taktiež prostredníctvom svojej právnej zástupkyne návrh na odročenie pojednávaní konaných 15. februára 2009 a 29. septembra 2011.

Ústavný súd pripomína, že k právu účastníka konania na efektívny, rýchly a účelný postup súdu v konaní pristupuje procesná povinnosť účastníka konania prispievať k dosiahnutiu účelu súdneho konania včasným reagovaním na pokyny súdu a oznámením potrebných skutočností (§ 101 ods. 1 OSP).

Zo skutkových zistení ústavného súdu však vyplýva, že k spomaľovaniu postupu okresného súdu v uvedenom konaní prispelo významnou mierou správanie sťažovateľa v posudzovanom konaní, a na túto skutočnosť ústavný súd pri svojom rozhodovaní prihliadol.

3. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci. Pri zhodnotení postupu okresného súdu v tejto veci ústavný súd vychádzal z obsahu spisového materiálu vo veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 1 Cb 19/2010 (predtým sp. zn. 1 Cb 8/2000, Nc 21/97).

Podľa zistenia ústavného súdu bolo preskúmané konanie poznačené dlhým obdobím nečinnosti okresného súdu trvajúcim od 24. novembra 1999, keď okresný súd uznesením vylúčil časť nároku žalobcu na samostatné konanie až do 6. marca 2003, keď bol spis sp. zn. Nc 21/1997 pripojený späť súdnej kancelárii. V predmetnom období bol spis v tejto veci pripojený k spisu vedenému v konaní okresného súdu pod sp. zn. 2 Cb 212/2000 o spore týkajúcom sa identických účastníkov konania, avšak s odlišným predmetom konania, ktorým bolo rozhodovanie o žalobe o zrušenie záložnej zmluvy (konanie v tejto veci bolo rozhodnutím okresného súdu zastavené). Okresný súd v uvedenom čase trvajúcim tri roky a tri mesiace svoju činnosť obmedzil len na zisťovanie, či bolo konanie sp. zn. 2 Cb 212/2000 právoplatne skončené a spis sp. zn. Nc 21/1997 vrátený späť. V prípade, že okresný súd dospel k záveru, že uvedené konania spolu úzko súvisia, a to je dôvod, prečo nemôže v predmetnom konaní konať, mal svoj záver prejavíť aj procesným úkonom vykonaným podľa § 109 ods. 2 OSP, konanie prerušiť, a tak svojím postupom zabrániť vzniku zbytočných priet'ahov v uvedenom konaní. Uvedené obdobie nečinnosti okresného súdu malo vplyv na doterajšiu dĺžku konania.

Ústavný súd prihliadol taktiež na skutočnosť, že okresný súd sa v predmetnom konaní musel zaoberať aj procesnými návrhmi žalobcu a čas potrebný na ich prejednanie či rozhodnutie o nich nemožno započítať na ťarchu okresného súdu (napr. konanie o návrhu na

vydanie predbežného opatrenia vedené pod sp. zn. Nc 73/99, ktoré s preskúmaným konaním úzko súviselo, trvalo od 1. decembra 1999 až do 7. apríla 2001, žalobca v konaní dvakrát požiadal okresný súd o nenariadovanie pojednávania pre účely pokusu o uzavretie mimosúdnej dohody s účastníkmi konania, návrhy na zámenu účastníka konania a pod.). Do úvahy zobral ústavný súd aj skutočnosť, že čiastočne bolo o žalobcom uplatnenom nároku právoplatne rozhodnuté rozsudkom rozsudok č. k. 1 Cb 8/2000-306 z 29. septembra 2009.

Argumentáciu predsedu okresného súdu týkajúcu sa neexistencie stavu právnej neistoty u sťažovateľa považoval ústavný súd za irelevantnú s ohľadom na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej k odstráneniu stavu právnej neistoty účastníka konania dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím vo veci.

S ohľadom na uvedené nemožno dobu predmetného konania vedeného na okresnom súde považovať v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy za ústavne akceptovateľnú a ani za primeranú v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto dospel k záveru, že uvedené práva sťažovateľa boli porušené.

III.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, prikázal tomuto súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 30 000 € od okresného súdu z dôvodov uvedených v jeho sťažnosti.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Pri určení sumy primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Cb 19/2010 a berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu, predovšetkým už popísané správanie sťažovateľa, ktoré výrazne prispelo k predĺženiu tohto konania, ako aj s ohľadom na skutočnosť, že ochrany svojich v sťažnosti označených práv sa začal domáhať až v období, keď už okresný súd v predmetnej veci konal plynule a efektívne (sťažnosť na prietahy podal predsedovi okresného súdu 19. septembra 2011 a jeho sťažnosť ústavnému súdu bola podaná až 21. decembra 2011), navyše o časti nároku žalobcu

rozhodol právoplatným rozhodnutím, ústavný súd považoval priznanie sumy sťažovateľovi 1 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovateľ bol vo veci úspešný, a preto bolo potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania okresným súdom. Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2011 (prevzatie a príprava zastupovania, písomné podanie sťažnosti ústavnému súdu).

Vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2011 1/6 z výpočtového základu zo sumy 741 € (v roku 2012 zo sumy 763 €), čo predstavuje za jeden úkon právnej služby odmenu v sume 123,50 € (v sume 127,16 €) a 7,41 € (7,63 €) režijný paušál.

V predmetnej veci teda odmena predstavuje sumu 396,61 € vypočítanú ako súčet odmeny za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2011 v sume 261,82 € ($123,50 \times 2 + 7,41 \times 2 = 261,82$) a odmeny za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2012 v sume 134,79 € ($127,16 + 7,63 = 134,79$).

Z týchto dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný vyplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. februára 2012